

Strelitzia is een decoratieve bladplant maar de sierwaarde zit vooral in de bloem. Die valt op door zijn bijzondere vorm maar meer nog door de markante kleurencombinatie. In Nederland is Strelitzia daarom al jaren een populaire kuip- en serreplant

Tekst: Emiel van den Berg
Foto: www.visionpictures.com

Strelitzia behoort tot de Strelitzia-achtigen ofwel de Strelitziaceae. Familieleden zijn Phenakospermum en Ravenala en verwant zijn Musa – de bananenplant – en Heliconia. Van nature groeien deze planten allemaal in de tropen en zijn ze in Nederland bekend als kuip- en serreplant. Van Strelitzia zijn vijf soorten bekend. Twee daarvan zijn kruidachtig en drie groeien uit tot boomvormen met metershoge stammen en opvallend grote bladeren. In 1773 kwamen de eerste exemplaren van Strelitzia richting Engeland en de plant kreeg toen ook zijn officiële wetenschappelijke naam. Die verwijst naar Charlotte Sophia van Mecklenburg Strelitz die leefde van 1744 tot 1818. In 1761 huwde zij met Koning George III van Engeland. Ook de soortnaam van de bekendste soort – *S. reginae* – verwijst naar Charlotte. Letterlijk betekent die naam 'van de koningin'. De Nederlandse naam van Strelitzia is paradijsvogelbloem en verwijst naar de uitzonderlijke vorm van de bloem en zijn felle kleuren.

SNIJBLOEM

De bloemen van Strelitzia zijn tweeslachtig. Ze hebben een bijzonder decoratieve vorm die wordt versterkt door het brede schutblad dat eronder staat. In Zuid-Afrika, waar Strelitzia van nature voorkomt, worden de bloemen bestoven door vogels die makkelijk kunnen landen op die vrijwel horizontale schutbladeren. Zo kunnen ze makkelijk bij de gekleurde bloemdelen waarin zich de nectar bevindt. Voor de verspreiding van het zaad is de plant afhankelijk van zaadetende vogels. Deze worden op hun beurt gelokt door het feloranje deel van de relatief grote zwarte zaden. De belangrijkste soort, bij ons vooral bekend als kuip- en serreplant maar ook als snijbloem, is *S. reginae*. In Zuid-Afrika vormt de plant stevige pollenen met wintergroen blad en hoogtes tot 2 meter. De door-



Strelitzia reginae

De paradijselijke bloemen van Strelitzia

snede bedraagt dan circa 1 meter. Behalve in de vrije natuur is de plant ook te vinden op plantages waar hij gekweekt wordt voor de bloemen. Voor Zuid-Afrika een belangrijk exportproduct. Ook in Zuid-Frankrijk en Italië bevinden zich kwekerijen waar de plant voor de snijbloemen wordt gekweekt. De snijbloemen zijn populair omdat ze op de vaas enkele weken goed blijven. *S. reginae* heeft blad dat tot 70 cm lang en blauwgroen van kleur is. De bladsteel is stevig en rond en samen met het blad ontstaat zo de vorm van een roeispaan. De bloeiwijze komt net boven het blad uit. Boven het horizontaal staande schutblad verschijnen bloemen met feloranje kelkbladeren en paarsblauwe kroonbladeren. De bloemen worden vergeleken met de kop van de paradijsvogel waarbij het puntige schutblad de snavel voorstelt. Vandaar zijn Nederlandse naam. De Engelsen spreken over bird of paradise. *S. juncea* (*S. reginae* var *juncea*) groeit in Zuid-Afrika tot 1,5 meter hoogte. De soort heeft bloemen als *S. reginae* maar het blad heeft zich gereduceerd tot bladsteel waardoor de bloemen beter opvallen. De soortnaam verwijst naar Juncus, een moerasplant die vergelijkend blad heeft.

GEDULD

S. alba is een soort die tot 6 meter hoogte groeit en groot blad heeft dat zich min of meer waaiervormig rangschikt. Vanuit de bladoksels verschijnen korte stelen met daarop de geheel witte bloemen. Minder bekend is *S. nicolai* die zich in Zuid-Afrika tot boomvorm ontwikkelt. De soort groeit daar aan rivieroeveren en in open kustgebieden waar de houtige stammen hoogtes halen tot 10 meter. Het blad is tot 2 meter lang en bijna 1 meter breed en boven de roodbruine schutbladeren openen zich de witte bloemen die een lichtblauwe onderzijde hebben. Als kuip- of serreplant houdt Strelitzia van voedzame grond die in de zomer niet mag uitdrogen. Overwinteren gaat het beste op een lichte en koele plaats met een temperatuur tussen 5°C en 12°C. De plant verdraagt overigens wel een tot twee graden vorst maar alleen als dit een korte periode duurt. Bloemen verschijnen in Nederland wanneer de plant op een beschutte en zo warm en zonnig mogelijke plaats staat. De groei van de plant is echter traag dus enkele jaren geduld is vereist. Vanwege die trage groei is het beter de plant te scheuren dan te vermeerderen via zaad.